

'חזית הפעילים הליטאית'

(Lietuviu Aktyvistu Frontas). ארגון לאומני ליטאי. הארגון הוקם ב-17 בנובמבר 1940 בברלין בידי פעילים לאומניים שברחו מליטה זמן קצר אחרי השתלטות הסובייטים על ארצם. היוזם העיקרי של ה'חזית' היה סגן-אלוף קאזיס שקירפה, מי שהיה שגריר ליטה בגרמניה והתגורר בברלין כפליט מדיני. ה'חזית' הפעילה, בקשר הדוק עם ה'אבור' ומוסדות ביטחון נאציים, תאי מחתרת בליטה, והנחתה אותם במשימות בין וחבלה נגד השלטון הסובייטי. באביב 1941 גברה הפעילות של ה'חזית' משני צידי הגבול הגרמני-הליטאי על רקע הכנותיה של גרמניה הנאצית לפלוש לברית-המועצות.

לקראת הפלישה הבריחה ה'חזית' לליטה חומר הסברה ובו הוראות מדוייקות לערוך התקוממות חמושה עם פרוץ הקרבות, לתפוס את השלטון ולהיפרע ממשתפי-הפעולה עם הסובייטים. בכרוז של החזית מ-18 במרס 1941 נאמר ש'הגיעה שעת החשבון עם היהודים', ועל כול יהודי ליטה בלי יוצא-מן-הכלל 'להסתלק בלי דיחוי מעל אדמת ליטה'.

ב-22 ביוני 1941, יום פלישת הנאצים לליטה ובימים שאחרי-כן, ערכו קבוצות חמושות של ליטאים פרעות דמים ביהודים בכול חלקי ליטה ורצחו אלפים מהם. אנשי ה'חזית' ואחרים, שכינו עצמם 'פרטיזנים' סייעו לכוחות הגרמנים להשתלט על ליטה בתוקפם יחידות סובייטיות נסוגות ובתופסם מקומות אסטרטגיים. למרות זאת לא מילאו הגרמנים את משאלתם לשיקום ליטה העצמאית. גם הממשלה הליטאית הזמנית, שהוקמה בהשראת ה'חזית', נאלצה ב-22 לספטמבר 1941 להפסיק פעולתה, בפקודת השלטונות הגרמניים, לאחר שישה שבועות לקיומה. ואולם רבים מחברי ה'חזית' השתלבו במינהל האזרחי, וכן במסגרת האינצקומנדות וביחידות משטרה שעסקו ברצח יהודים בליטה ומחוצה לה.